

Чи спрацює гендерна квота на місцевих виборах 2015 року?

Тамара Марценюк, к. соц. н.,
доцентка кафедри соціології
Національного університету
«Києво-Могилянська
академія», асоційована
експертка з гендерних питань
МЦПД

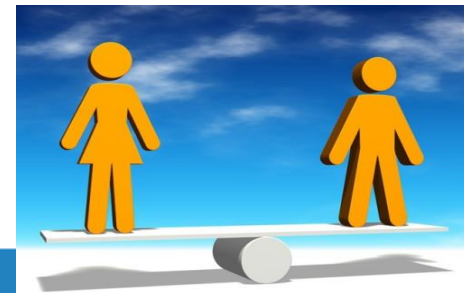
Вступ: значення гендерних квот

- Тимчасові підтримувальні дії задля збільшення кількості жінок у політиці
- Законодавчі та добровільні партійні
- Країни ЄС: добровільні партійні квоти як більш популярні
- Україна: реалістичність законодавчих гендерних квот
- Нюанси гендерних квот: розмір, мандат на місце, механізм реалізації (санкції або нагороди)

Гендерне квотування в Україні: виклики та успіхи

- Близько 10 неуспішних спроб запровадити законодавчі квоти
- Закон України «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005), позитивні дії
- 2013, зміни до Закону України про «Політичні партії України», 30% гендерна квота, виборчий список кандидатів у депутати
- Вибори до ВРУ 2014: квота без санкцій та мандату на місце не дала очікуваних результатів
- Два законопроекти у ВРУ: «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків», гендерна квота

Гендерна квота у Законі України «Про місцеві вибори» (2015)

стаття 4 «Рівне виборче право»:

*«Усі кандидати ... мають рівні права і можливості брати участь у виборчому процесі відповідних місцевих виборів. Представництво осіб однієї статі у виборчих списках кандидатів у депутати місцевих рад у багатомандатних виборчих округах має становити **не менше 30 відсотків** загальної кількості кандидатів у виборчому списку»*

Зміни до Закону України «Про політичні партії в Україні», ст. 8
статут політичної партії повинен містити, у тому числі, *«розмір квот, що визначає мінімальний рівень представництва жінок і чоловіків у виборчому списку ... **не менше 30 відсотків**»*

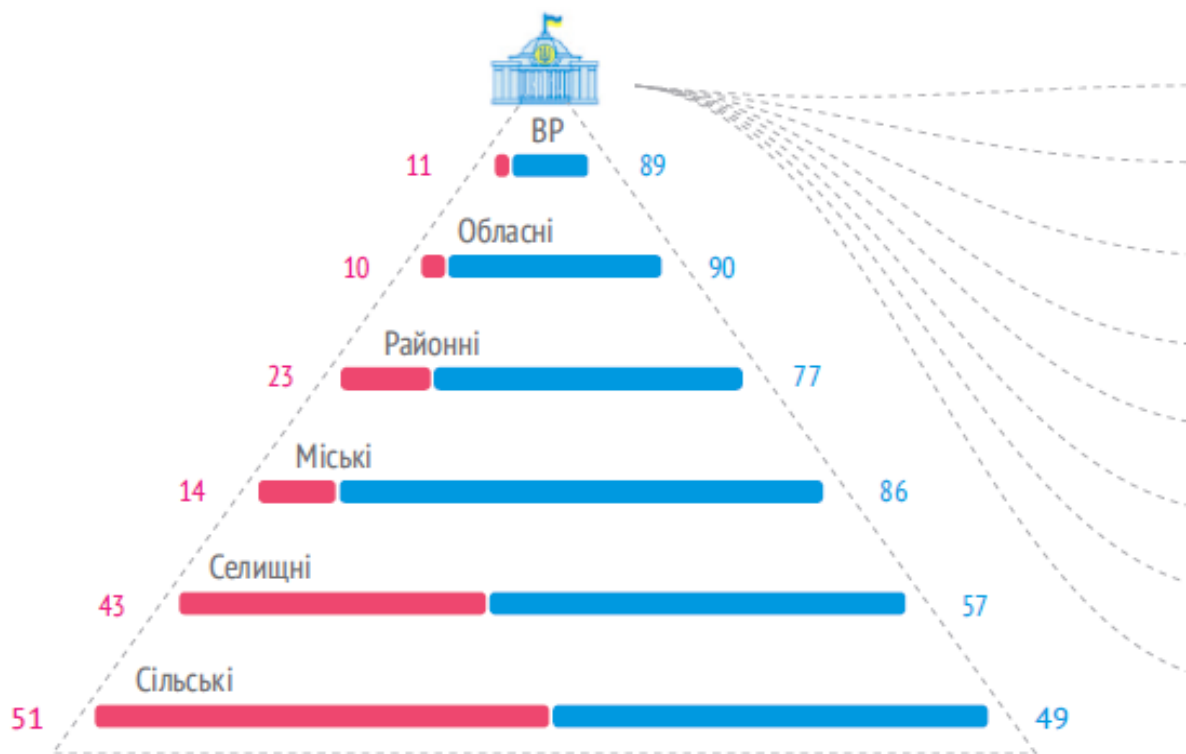
Увага до гендерних партійних квот

- Центральна виборча комісія спільно з Міжнародною Фундацією Виборчих Систем (IFES) (за рахунок коштів, виділених Агентством міжнародного розвитку США (USAID) та урядом Канади) створила і розмістила у відкритий доступ відеоролик **«Важливість гендерної квоти в партійних виборчих списках»**
- **Експертне опитування Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучеріва «Напередодні місцевих виборів: очікування, сподівання, побоювання»:** гендерні квоти на 4 місці серед основних переваг
- Звіт Української Гельсінської спілки з прав людини

Гендерний моніторинг парламентських виборів 2014
 можна знайти на сайті «Жінки у політиці»:
<http://vybory2014.wcu-network.org.ua/>

Представництво жінок у радах різних рівнів, %

Опитування: чи збираються українські партії виконувати гендерну квоту на місцевих виборах?

МЦПД у співпраці із медіа-порталом «Апостроф», початок вересня 2015 року:

- залученість жінок до лав партії загалом і до її керівництва зокрема
- ставлення до гендерних квот та необхідності їх прийняття як тимчасових заходів із залучення жінок до рівня прийняття рішень
- плани партії із приводу дотримання 30% гендерної квоти у місцевих виборах

Національні офіси (центральні штаби) усіх парламентських партій, а також їхніх осередків у Київській, Вінницькій, Чернівецькій областях, м. Київ:

- партії «Блок Петра Порошенка «Солідарність» (*відповідь отримана*);
- політичної партії «Народний фронт» (*відповідь не отримана*);
- політичної партії «Опозиційний блок» (*відповідь отримана*);
- політичної партії «Об'єднання «Самопоміч» (*відповідь отримана*);
- Радикальної партії Олега Ляшка (*відповідь не отримана*);
- політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина» (*відповідь не отримана*);
- партії «Відродження» (*відповідь отримана*).

Позапарламентські партії:

- політичної партії «Всеукраїнське об'єднання «Свобода» *(відповідь не отримана)*;
- політичної партії «Сила людей» *(відповідь отримана)*;
- політичної партії «Українське об'єднання патріотів — УКРОП» *(відповідь отримана)*;
- партії «Громадянська позиція» *(відповідь не отримана)*;
- партії «Демократичний альянс» *(відповідь не отримана)*.

Нові політичні проекти, які планують брати участь у виборах на рівні міста Києва

але від жодного з політичних осередків *відповіді не отримали:*

- політичної партії «Рух за реформи»;
- руху «Ми кияни»;
- партії «Нові обличчя»;
- політичної партії «Сила громад».

- *“Партія вважає, що гендерна рівність та розширення прав і можливостей жінок – це не просто питання дотримання прав людини. Це вкрай важлива умова забезпечення всебічного та сталого розвитку суспільства. Участь жінок у політичному житті є найважливішим фактором у досягненні цих цілей”.*
- надано окремі приклади залучення жінок до розбудови гендерної політики загалом, і на рівні партії зокрема (як-от, створення Жіночого крила)
- у новій редакції Програми партії є кілька положень щодо забезпечення гендерної рівності
- Сайт партії, розділ «Керівництво партії»: серед 50 зазначених осіб налічується лише 5 жінок
- *«Ми усвідомлюємо, що механічне виконання закону, який був ухвалений у критично короткий термін до початку виборів, не дозволяє повною мірою виконати вимогу гендерної квоти.*

- Наталя Королевська: *«Звичайно, Опозиційний блок підтримує збільшення кількості жінок у виборчих списках. Їх присутність у законодавчих органах влади доволі важлива. Знаєте, як кажуть: «Хочете виграти війну – візьміть на переговори жінок, вони домовляться».*
- Гендерні особливості ведення політики, беручи до уваги, переважно, біодетерміністські ідеї (статеврольовий підхід)
- *«Беручи до уваги сьгоднішні настрої у суспільстві та військові дії на сході країни, більша кількість жінок у парламенті та в органах державної влади дозволить проводити більш гуманну державну політику і в цілому забезпечить гармонійний розвиток суспільства».*
- не було отримано конкретної відповіді про готовність виконати 30% гендерну квоту на місцевих виборах, Наталя Королевська не висловила про ставлення до гендерних квот

- *«У програмі сказано, що «Самопоміч» обстоюватиме запобігання дискримінації, і що «Кожна людина в Україні повинна мати можливість БУТИ СОБОЮ – зберігати свою гідність та захищати власні права».*
- *«Депутати фракції «Самопоміч», у складі міжфракційного об'єднання «Рівні можливості» лобювали власне закріплення норми про гендерні квоти на законодавчому рівні. Крім того, балансу гендерного представництва намагалися дотримуватися і раніше. Слово «добровільні квоти» не є зовсім доречним, мова про загальну позицію у ставленні до прав людини».*
- *«Хоча підсумкової статистики ще не маємо, попередньо можемо сказати що баланс 30/70 представників однієї статі у списках дотримано. Крім того, серед кандидатів від «Самопоміч» на посади міських голів є жінки, лише серед кандидатів у мери обласних центрів – Наталія Чиж у м. Житомирі, і Ірина Кулинич у м. Івано-Франківськ».*

Володимир Пилипенко, перший заступник Голови партії

- *«ми будемо дотримуватися усіх стандартів гендерної рівності, які передбачені як українським законодавством, так і європейськими стандартами».*
- серед чотирьох лідерів – жодної жінки
- *«27-28 вересня партія «Відродження» проведе спільну конференцію із всеукраїнською громадською організацією «Жінки XXI століття», де планується, що ми підпишемо угоду про співпрацю, у результаті якої будемо залучати жінок до формування виборчого списку».*
- *«Уже прийнято рішення про те, що ми будемо висувати кандидата-жінку у мери обласного центру – Одеси. Це – Світлана Фабрикант»*
- *«Гендерні квоти, можна сказати, певним чином наближають українське законодавство до ЄС. Але це найпростіший спосіб наблизитися до Європи. У той час, Європа очікує від нас більш суттєвих і глибинних реформ, які виписані у спільному плані дій із виконання Угоди про асоціацію із ЄС. У цьому напрямку в Україні, на жаль, наближення не відбувається».*

Вадим Трюхан, заступник голови політради партії

- *«Важко недооцінити роль жінок у діяльності СИЛИ ЛЮДЕЙ. Майже 40% членів партії – це представники прекрасної статі, і з кожним місяцем їх кількість в лавах СИЛИ ЛЮДЕЙ зростає. В даний момент прекрасна жінка, львів'янка Оксана Жолнович очолює Центральну контрольно-ревізійну комісію партії, а її колежанка Наталя Сорока – Львівську обласну організацію. Жінки є лідерами наших парторганізацій у Запоріжжі, Мелітополі, Кременчузі, Вінниці та в багатьох інших містах. Серед кандидатів у міські голови та до міських рад буде доволі високий відсоток саме жінок, і цей факт є показовим для української публічної політики».*
- акцентування зайвої уваги на красі політикинь
- *«Політична партія «Сила Людей» дотримується принципів рівноправ'я та присутності жінок в політиці, незалежно від поняття гендерних квот. Ми завжди виступаємо за гендерну рівність.*

Дмитро Сіманський, член політради партії

«жінки до керівництва партії залучені максимально можливо. Для нас це важливо не тому, що так написано у Законі «Про місцеві вибори», а тому, що ми хочемо побудувати нову країну, де права, обов'язки, відповідальність і можливість участі у прийнятті рішень однакові для усіх людей»

склад Політради: жодної жінки

«Введення на законодавчому рівні 30% гендерної квоти є позитивною ознакою якісного лобізму з боку гендерних організацій і вже існуючого хорошого жіночого лобі у Верховній Раді. Я вітаю тих людей, зокрема, Ірину Геращенко, які доклали чимало зусиль, щоб цей закон у такому вигляді було прийнято».

«При відборі кандидатів ми дотримуємося гендерної квоти і, можливо, навіть її підвищимо – там, де у нас будуть достойні для просування жінки. Наприклад, у деяких районах Рівненської області у нас уже очікується «чоловіча квота» - жінок-кандидаток суттєво більше. До речі, керує обласною партійною організацією у Рівному жінка – волонтер і голова благодійного фонду «Руєвіт» Діана Гордійчук.

Загальні висновки

Українські політичні партії оцінюють прийняту гендерну квоту досить позитивно, демонструючи увагу до проєвропейської політики, декларуючи повагу до цінності рівних прав і можливостей для жінок і чоловіків.

Усі опитані партії висловилися прихильно до гендерної політики держави загалом і зазначили про певні аспекти інтеграції жінок до власних партійних структур зокрема.

На декларативному рівні продемонстровано прихильність до 30% гендерної квоти на місцевих виборах

Партії не схильні давати обіцянок із приводу того, що 30% гендерна квота на місцевих рівнях буде виконана.

Розуміють складнощі механізму гендерного квотування, особливо, якщо цей механізм є доволі новим для України та не супроводжувався постійною роботою із залученням жінок на рівні партій.

Дякую за увагу!